

**Magiczny
Kraków**

Wawel otwarty. Dziedzictwo dostępne dla wszystkich

2026-10-28

Urszula Wolak-Dudek - rzeczniczka prasowa Zamku Królewskiego na Wawelu - o dostępności, społecznej roli muzeum i działaniach, dzięki którym jedno z najważniejszych miejsc polskiej historii jest otwarte na potrzeby wszystkich zwiedzających. Rozmawia Marcelina Kornaś.

Co znaczy dla Państwa zespołu nagroda główną w kategorii przestrzenie zabytkowe zdobyta w konkursie „Kraków bez barier”?

Urszula Wolak-Dudek: To dla nas zaszczytne wyróżnienie, dające poczucie wypełniania misji muzeum, ale też zobowiązanie, by nie ustawać w czynieniu Zamku Królewskiego na Wawelu jeszcze bardziej dostępnym dla zwiedzających z różnymi potrzebami. Zespół wawelski czuje dziś bardzo mocno, że konsekwentnie rozwijanie muzeum oznacza oczywiście troskę o dziedzictwo, ale zawsze idzie w parze z troską o ludzi. Zamek Królewski na Wawelu jest miejscem wyjątkowym, będącym częścią DNA każdego Polaka. Jest nośnikiem pamięci nie tylko o polskiej, ale i europejskiej historii. Wierzymy, że możliwość poznawania i doświadczania naszego wspólnego dziedzictwa nie powinna zależeć od sprawności, wieku ani sytuacji życiowej odbiorcy.

Dostępność to nie tylko podjazdy i windy, to również możliwość odkrywania historii i sztuki na różne sposoby. Jakie rozwiązania wprowadzone na Wawelu pomagają dziś osobom ze szczególnymi potrzebami w pełniejszym poznawaniu jego historii i zbiorów?

Rozwijamy zarówno systemy ułatwiające poruszanie się po zabytkowej przestrzeni, jak i narzędzia, które pomagają lepiej odczytywać nasze zbiory. Na wybranych trasach i wystawach dostępne są tyflografiki, czyli wypukłe przedstawienia obiektów i przestrzeni, tyflomapy oraz audiodeskrypcje. Ścieżki prowadzące, pola uwagi i kontrastowe oznaczenia wspierają orientację osób niewidomych i słabowidzących. Przygotowujemy również materiały w prostym języku, a w ramach projektu „Wawel dostępny” także filmy w polskim języku migowym oraz materiały z audiodeskrypcją. Fundamentalna jest inkluzywna edukacja, dlatego tworzymy programy angażujące różne zmysły i uwzględniające zróżnicowane możliwości naszych odbiorców.

W którym momencie uznali Państwo, że dostępność powinna stać się ważnym elementem działalności Wawelu? Co zainspirowało Państwa do podjęcia tych działań?

Dostępność jest dla nas trwałym procesem autentycznie wynikającym z rozumienia misji muzeum i jego odpowiedzialności społecznej. Ten kierunek instytucja rozwija konsekwentnie od wielu lat, bazując m.in. na badaniach publiczności, która odwiedza muzeum. Z jednej strony modernizujemy przestrzeń, starając się dostosować architekturę do potrzeb wszystkich odbiorców, z drugiej tworzymy bogate programy edukacyjne zaadresowane do konkretnych i różnorodnych grup: osób z niepełnosprawnościami, niewidomych lub słabowidzących, a także neuroatypowych.

Jak zmienia się sposób myślenia o wystawie, kiedy projektuje się ją z uwzględnieniem potrzeb osób z niepełnosprawnością wzroku, słuchu czy trudnościami w odbiorze

**Magiczny
Kraków**

informacji?

Dbanie o dostępność skłania nas do empatycznego spojrzenia na naszych zwiedzających. Nie pytamy wyłącznie o to, jak pokazać obiekt i przekazać wiedzę o jego historii, lecz także o to, w jaki sposób osoby z różnymi potrzebami będą w stanie tę wiedzę odebrać, zrozumieć i przeżyć. Dbanie o dostępność zachęca zespół muzeum do myślenia o wystawie jako o doświadczeniu, które nie powinno ograniczać się do jednego sposobu poznawania świata. Na przykład osoba niewidoma lub słabowidząca może potrzebować innych narzędzi orientacji i poznawania obiektu niż osoba słyszająca i widząca. Projektowanie z uwzględnieniem takich potrzeb skłania do zastanowienia się nad tym, co w opowieści o dziele lub wydarzeniu jest najważniejsze i jak najlepiej ująć to w formę.

Co jest wyzwaniem w rozwijaniu dostępności Wawelu i nad czym chcieliby Państwo pracować w przyszłości?

Największym wyzwaniem jest połączenie wymagań, które na pierwszy rzut oka mogą wydawać się trudne do pogodzenia: ochrony bezcennego dziedzictwa, zachowania historycznej tkanki i tworzenia warunków odpowiadających potrzebom współczesnych odbiorców. Modernizacja budynku nr 5, którą przeprowadziliśmy, pokazuje jednak, że również w zabytkowej architekturze można wprowadzać znaczące zmiany. Chcemy konsekwentnie rozwijać bliskie nam od lat podejście, zgodnie z którym dostępność jest uwzględniana na każdym etapie pracy muzeum: od planowania inwestycji i wystaw, przez przygotowywanie treści edukacyjnych, po bezpośredni kontakt z publicznością. Hasło „Wawel otwarty”, które przyświeca realizacji misji muzeum, oznacza dla nas właśnie takie podejście.

Więcej informacji o tegorocznych laureatach konkursu na stronie: krakow.pl/bezbarier.